

[Ivar Nørgaard.]
fondsboersvekslere og repræsentanter for banker og sparekasser, der i konkrete lånesager skal bedømme, hvorvidt renten er rimelig. Såfremt domstolenes henvendelse til nævnet resulterer i, at nævnet finder renten urimelig, kan domstolene nedsætte renten til, hvad der findes rimeligt.

Dette, at domstolene nu gives en reel mulighed for at gribe ind over for ågerrenter, vil nok være med til at sætte en dæmper på långivernes lyst til at forlange en høj rente eller kræve en meget lav kurs og dermed have en præventiv virkning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ivar Nørgaard): Hermed tillader jeg mig for folketinget at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om tinglysning.

Forslaget er en konsekvens af det samtidig fremsatte forslag til lov om udlån mod pant i fast ejendom, og det tilsikrer, at de i dette lovforslag opregnede krav til private pantebrevs er opfyldt, forinden tinglysning kan foretages.

Jeg kan i øvrigt henviser til begrundelsen for det fremsatte forslag om udlån mod pant i fast ejendom.

Kai Moltke: Jeg har herved den ære at genfremsætte for folketinget forslag til lov om ændring i lov om mægling i arbejdsstridigheder. (Ændring af afstemnings- og sammenkædningsreglerne m. v.).

Det er jo i de sidste par år næsten blevet mode både i organisationer og hos ordførere for næsten alle politiske partier her i salen at tale i smukke vendinger om sådanne emner som bestræbelser for at skabe et bedre klima på arbejdspladserne, og i forbindelse hermed er i vage formuleringer også blevet givet udtryk for fromme ønsker i retning af udvikling af noget, man betegnede som et bredere industrielt demokrati. Men den klare præcision af, hvad man egentlig vil med denne nye leg med velvalgte ord — ja, det har det som regel skortet på. Dette er intet under, for i et kapitalistisk samfund som vort med privat ejendomsret til pengeinstitutter, fabrikker og produktionsmidler vover ingen at røre ved systemets grundlæggende dogme: de private erhvervsdrivendes eneret til at træffe alle afgørende økonomi-

ske dispositioner under en profitdirigeret markedsøkonomi eller arbejdsgivernes og aktieselskabernes enevælde, hvor det i praksis drejer sig om at lede og fordele arbejdet i landets virksomheder. Men er enevælde fra et fåtal af besiddende ikke i principiel modstrid med begreber som industrielt demokrati og arbejdernes medbestemmelsesret? De foreliggende resultater af snakken bekræfter i alle tilfælde denne opfattelse i dagens danske virkelighed.

Jeg skal derfor afholde mig fra den abstrakte filosofien og holde mig til et enkelt og konkret problem: hvordan ser det ud på det felt i dansk lovgivning, der drejer sig om arbejderes og lønmodtageres umiddelbare og direkte indflydelse på fornyelse af, forhandling om og godkendelse af faglige overenskomster og lønftaler? Det er jo arbejderne, som skal udføre det produktive fysiske arbejde. Men når det drejer sig om prisen for at udføre arbejdet, hvor stor og demokratisk sikret er så deres reelle medindflydelse? Er formynderi fra såvel lovgivningsmagtens side som fra en lille magtelites side, der er placeret i de såkaldte hovedorganisationers allerøverste top, ikke det mest typiske træk i nogle årtiers udvikling? Og hvor meget har det egentlig at gøre med fraserne om industrielt demokrati?

Vi står snart over for en fornyelse af de faglige overenskomster, og formyndernes virksomhed er allerede i fuld gang. Ganske vist opsagde LO som indledning de gældende forhandlingsregler og krævede forhandlinger og afgørelse fordelt på, så vidt erindres, 8 adskilte industrielle grupper og brancher. Beskedne og minimale krav, som smedeformanden Hans Rasmussen senere i kompromisets ånd fik reduceret til forslag om opdeling i kun to grupper. Men velsagens ud fra deres angivelige og næsten rørende forståelse for industrielt demokrati stod både industriråd og arbejdsgiverforening fast på, at alle generelle krav fra forbund og arbejdspladser skulle behandles under én og samme høje hat i samråd med spidserne fra LO, og at den endelige afgørelse af overenskomstsituationen skulle træffes som en helhed — altså ved en sammenkædning af hele det brogede, uensartede og teknisk og økonomisk varierede overenskomstområde. Og deri resulterede aftalen.

[Kai Moltke.]

Man kan ikke ud fra gammel erfaring undgå at rejse spørgsmålet: når magteliten på den anden side af forhandlingsbordet i alt væsentligt accepterer denne modpartens køreplan for overenskomsternes fornyelse, hvor meget råderum og medbestemmelse bliver der så tilovers til folkene på arbejdspladsen, til de enkelte fagforeninger, til forbundene? Virkelig en farverig illustration af, hvor langt vi er nået i fagligt og industrielt demokrati og direkte arbejderindflydelse på egne arbejdsvilkår.

Det er på denne baggrund, vi fra den socialistiske arbejdsgruppe har foreslået forligsmandsloven taget op til principiel revision. For det er jo ingen hemmelighed, at netop Danmark, sammenlignet med de øvrige vestlige lande, står med noget af den mest reaktionære lovgivning om arbejdskonflikter, faglig aktionsfrihed og medlemmernes indflydelse på afgørelse med hensyn til de overenskomstbestemmelser, de skal arbejde under. Ja, som et kuriosum kan det nævnes, at en amerikansk præsident for nogle år tilbage efter nogle omfattende og langvarige strejkebevægelser i betydningsfulde industrier pludselig fik interesse for at studere nordiske og særlig danske metoder og lovgivning.

Hvad er essensen i det, vi foreslår ved vort forslag til ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder? Det er visse forebyggende forholdsregler mod, at lønarbejderne gøres stadig mere retsløse, hvor det drejer sig om afgørelse af deres egne løn- og arbejdsvilkår. Det er krav om udvidet direkte medlemsdemokrati i deres egne faglige organisationer, og det er endelig begrænsning af statens muligheder for gennem forligsmandsinstitutionen at manipulere med vedtagelsen af faglige overenskomster gennem vilkårlig sammenkædning af mæglingsforslag uden sammenhæng med forskellige lønsystemer og på trods af tidens varierende og forskelligartede udvikling i de forskellige industrier og brancher, både for så vidt

angår ny teknik og såkaldte produktivitetsfremmende nye lønsystemer: spillet på opdeling ud fra forskellige interesser.

Heroverfor fremsætter vi ud fra brede faglige krav om forandring følgende forslag: sammenkædning i gruppeafstemninger kan fremtidig kun finde sted, hvor de berørte forbunds og organisationers medlemmer ved urafstemning eller kongresbeslutninger har godkendt et interessefællesskab, der gør fælles forhandling og afstemning om et mæglingsforslag til noget naturligt og acceptabelt. Ellers må både forligsmand og hovedorganisationer holde fingrene væk fra kunstig sammenkædning, og afgørelsen overlades til de arbejdergrupper, der selv skal arbejde under den foreslåede overenskomst.

For det andet foreslår vi, at normen for afstemning om en overenskomst bør være den direkte afstemning blandt fagenes medlemmer. Man må afskaffe adgangen til at supplere resultaterne af medlemsafstemninger med afstemninger foretaget af kompetente forsamlinger, som således efter eget skøn stemmer for en gruppe af medlemmer, der ikke har taget stilling til forslaget. Også vi ønsker at mobilisere den størst mulige procentdel af fagenes medlemmer til deltagelse i afstemninger om overenskomst og mæglingsforslag, men det fremmes dog ikke ved, at den reelle indflydelse på disse områder i stadig videre udstrækning overlades til andre, der med statsautorisation optræder som „kompetente“ med vide fuldmagter til forfuskning af afstemninger efter eget for godtbeholdende og ikke sjældent dirigeres af den faglige magtelites øverste top. Det kan kun fremmes ved åbenhed i forelæggelsen af mæglingsforslag og kritisk debat i fagforeninger og på arbejdspladser og ved saglig og reel information om; hvad det drejer sig om i de fremtidige arbejdsforhold. Derfor foreslås afskaffelse af lovens krav om hemmelighedskræmmeri og de dermed forbundne urimelige straffebestemmelser.

Større aktivitet fremmes endvidere ved den foreslåede bredere mulighed for afstem-

[Kai Moltke.]

ning direkte på de større arbejdspladser, hvor egnede afstemningsmuligheder kan fremskaffes.

Endelig en sidste betydningsfuld og principiel ændring i forligsmandsloven indeholdt i vore forslag fra den socialistiske arbejdsgruppe: der må gøres definitivt ende på den karikatur, at nogle store forbund med mange gange titusinder af medlemmer, der stemmer alene ved kompetent forsamling på medlemmernes vegne, også deltager i sammenkædning, hvilket i mange tilfælde kan blive udslagsgivende for afstemninger om et mæglingforslag som helhed, uanset de direkte medlemsafstemninger andetsteds. Forbund med denne i sit væsen udemokratiske struktur må i alle tilfælde fremtidig udelukkes fra enhver sammenkædning eller påbudt gruppeafstemning.

Dette er nogle vigtige hovedpunkter i vort forslag til ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder, der er en reaktion mod en stadig mere udemokratisk tendens i fagbevægelsens udvikling, som truer rettingerne for medlemmerne. Et vigtigt skridt mod reelt fagligt demokrati. Jeg skal i øvrigt henviser til lovforslaget og de dertil knyttede bemærkninger.

Måske kan dette lovforslag, om ikke andet, få partierne til at afklare, hvad de mener, når der tales om at skabe bedre klima på arbejdspladserne og om industrielt demokrati. Udgangspunktet er fagligt demokrati, og kravene herom har længe været rejst i dansk fagbevægelse. Og denne debat vil blive aktiveret før og under den kommende overenskomstsituation. Herom er ingen tvivl. Lad os altså få lidt demokratiserende lovgivning i praksis i stedet for skønne fraser.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard): Herved tillader jeg mig at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

Den 2. oktober 1970 blev der mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark indgået en aftale om forhandlingsregler.

Ved § 9 i disse forhandlingsregler er der gennemført en ændring i reglerne om afstemning om et af forligsmanden stillet

mæglingforslag, idet det fastsættes, at der til forkastelse af et mæglingforslag kræves, at over halvdelen af de afgivne stemmer er nej-stemmer, og at disse nej-stemmer udgør mindst 35 pct. af samtlige stemmeberettigede.

Da gennemførelse af denne bestemmelse i forhandlingsreglerne forudsætter en ændring af loven om mægling i arbejdsstridigheder, har de to organisationer i fællesskab anmodet arbejdsministeriet om, at et lovforslag med et sådant sigte fremsættes.

Forligsinstitutionen har over for arbejdsministeriet anbefalet, at der ved ændring af loven om mægling i arbejdsstridigheder tilvejebringes hjemmel for den af hovedorganisationerne aftalte afstemningsordning, idet forligsinstitutionen samtidig har tilkendegivet, at den finder, at den omhandlede afstemningsbestemmelse bør være generelt gældende.

Da regeringen finder det ønskeligt at imødekomme de to hovedorganisationers anmodning og er enig i det af forligsinstitutionen udtalte, stilles der forslag om ændring af loven om mægling i arbejdsstridigheder i overensstemmelse hermed.

Forslaget indeholder tillige en række andre ændringer, hovedsagelig af redaktionel karakter.

Regeringen har herefter fundet det rigtigt, at overvejelse af det ønskelige i gennemførelse af andre ændringer i mæglingsloven indtil videre udskydes. De to hovedorganisationer har under forhandling med arbejdsministeriet erklæret sig enige heri.

Idet jeg henviser til forslaget og bemærkningerne dertil, anbefaler jeg forslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Endvidere tillader jeg mig at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om retsforholdet mellem arbejdsgivere og funktionærer.

Funktionærloven har siden vedtagelsen af den første funktionærlov i 1938 været ændret flere gange, senest ved loven af 20. marts 1964.

Den daværende arbejdsminister og det folketingsudvalg, der behandlede forslaget, der lå til grund for denne lov, enedes om at gøre spørgsmålet om en eventuel udvidelse af funktionærbegrebet i lovens § 1 samt for-